

Høringsvar – Forslag til forskrift om pilotprosjekt med forsterket oppfølging for deltakere i varig tilrettelagt arbeid i ordinære virksomheter.

Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU) vil takke for muligheten til å gi innspill til høring om «*Forslag til forskrift om pilotprosjekt med forsterket oppfølging for deltakere i varig tilrettelagt arbeid i ordinære virksomheter*».

NAKU ble opprettet av Sosial- og helsedirektoratet i 2006 og er statlig finansiert. NAKU formidler relevant kunnskap og fagressurser gjennom en digital kunnskapsbank, og skriftlig og muntlig formidling som kommunale tjenesteytere kan bruke som støtte og veiledning i sitt daglige arbeid. NAKU skal knytte etater, forskningsinstitusjoner og miljøer fra både første- og andrelinjetjenesten sammen, slik at fagkompetansen kommer personer med utviklingshemming til gode.

NAKU støtter en styrking og presisering av VTA-O ordning overfor personer med utviklingshemming. NAKU er også positive til at pilotprosjektet settes i gang, som ledd i arbeidet med å utvikle en permanent ordning, der deltakerne i VTA-O og virksomhetene hvor de er ansatt får veiledning av personer med inkluderingsfaglig kompetanse, og som ikke er tidsbegrenset.

Stiftelsen HELT MED er sentrale i oppfølgingsarbeidet, men nevnes ikke eksplisitt i høringsnotatet. NAKU vil anbefale en presisering av Stiftelsen HELT MED som sentral og landsdekkende aktør i piloten, selv om HELT MED ikke regnes som en forhåndsgodkjent tiltaksarrangør.

NAKU er kjent med at HELT MED sitt anslag om tetthet/oppfølgingsfaktor bygger på erfaringer man har gjort seg i Vejle i Danmark over ti år. HELT MED har testet ut dette i Norge i nesten seks år, og har erfart at dette anslaget i gjennomsnitt er riktig. De har også prøvd ut økt hyppighet av oppfølging. Arbeidsgiverne har gitt klare tilbakemeldinger på at det både er unødvendig og stjeler verdifull tid når besøkene fra jobbspesialist blir hyppigere. NAKU deler HELT MED sin oppfordring om at departementet ikke må sette for lave satser for oppfølgingen, da vil mange med utviklingshemming falle ut av ordningen. En overbetaling gjennom å beregne for høy grad av oppfølging, vil imidlertid i praksis også kunne begrense tilbudet til personer med utviklingshemming ved at det blir færre plasser til disposisjon.

I HELT MED ordningen leveres oppfølgingstjenestene av nettopp HELT MED. HELT MEDs kjernekompetanse består for tiden av 11 ansatte med utdannelse som psykologer, vernepleiere, pedagoger, sosionomer og andre fagpersoner, som i tillegg samarbeider med kompetente jobbspesialister hos sine samarbeidspartnere i vekstbedrifter og arbeids- og inkluderingsbedrifter. Der det er hensiktsmessig gjennomfører HELT MED 100 % av oppfølgingen. Det gjør de i økende grad. Der hvor de vurderer det som mer hensiktsmessig å samarbeide med NAV eller arbeids- og inkluderingsbedriftene om oppfølging, gjør de heller det. Flexibiliteten de kan ha som landsdekkende organisasjon, gjør at de har gode muligheter for å optimalisere oppfølgingstjenestene, og justere oppfølgingen i tråd med målt tilfredshet med oppfølgingstjenesten hos arbeidstakerne og arbeidsgiverne.

HELT MED viser til at i praksis så har så godt som alle en utviklingshemming (mer enn 95 %) blant de som har fått jobb gjennom HELT MED. De rekrutterer også mange fra dagsenter. Eksempelvis kommer to av de tre som NAV selv har ansatt gjennom HELT MED-ordningen rett fra dagsentertilbud.

I tillegg vil NAKU nedenfor fremheve og understreke at også dagtilbudene har egne viktige bidrag til deltakelse i ordinært arbeidsliv.

Dagtilbud og kommunale ordninger

NAKU kjenner til eksempler på dagtilbud og kommunale helse og omsorgstjenester i Norge som organiserer VTA-O tiltak, og som gjennom dette har bidratt til deltakelse i ordinært arbeidsliv for personer med utviklingshemming¹. Dagtilbudene som en aktør bør dermed også medregnes i arbeidet med arbeidslivsinkludering. NAKU vil anbefale at det utarbeides rutiner og retningslinjer som hjelper kommunale dagtilbud i arbeidet med deltakelse i ordinært arbeidsliv for personer med utviklingshemming, i og med at dette er en oppgave som ligger utenfor deres mandat. En studie av Reinertsen (2012)² viste at i overkant av 20 % av personer med utviklingshemming på dagtilbud kvalifiserte for VTA tiltaket, noe som innebærer at det er personer med utviklingshemming som heller kunne hatt VTA tiltak enn dagtilbud. NAKU vil kommentere at selv om denne studien er over ti år gammel, tilsier vår kjennskap til dagtilbudenes innsats på området at situasjonen fortsatt er slik, at mange personer med utviklingshemming heller kunne hatt VTA tiltak enn dagtilbud.

Vennlig hilsen

Aud Elisabeth Witsø

Førsteamanuensis og leder, NAKU

Linda Barøy

Vernepleier og rådgiver, NAKU

¹ Arendal kommune ved Ellengård dagsenter, og Lillestrøm kommune er to eksempler her.

² Reinertsen, S. (2012) Nasjonal tilstandsrapport om arbeids- og aktivitetssituasjonen blant personer med utviklingshemming. Trondheim: NAKU